

79.

Latvijas
Universitātes
starptautiskā
zinātniskā
konference

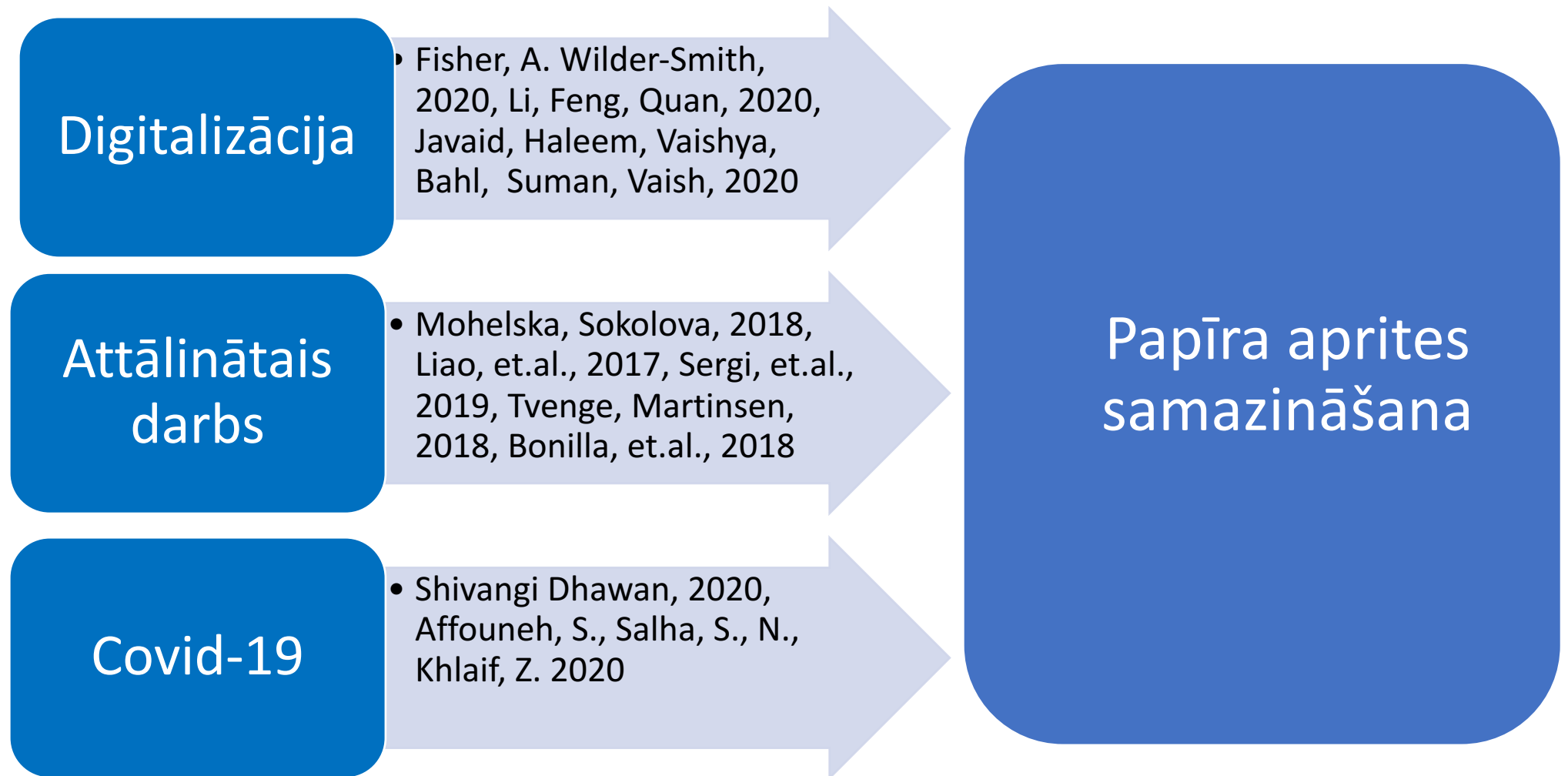
Latvijas tautsaimniecības potenciāla saglabāšana un konkurētspējas pieauguma veicināšanai pēc pandēmijas izraisītās krīzes

Digitalizācija un tās izaicinājumi papīra aprites samazināšanā

Dr. Ieva Brence, Ina Gudele
2021.gada 4.martā

Ziņojuma aktualitāte

Mērķis

izpētīt digitalizāciju un tās izaicinājumus papīra aprites samazināšanā, un sniegt priekšlikumus iespējamiem risinājumiem

Metodoloģija

Zinātniskās literatūras, Politikas plānošanas dokumentu, normatīvo aktu analīze

Valsts informācijas sistēmu likums
Elektronisko dokumentu likums
Informācijas sabiedrības pakalpojumu likums
Grāmatvedības likums (jaunā redakcija)
Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam
Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam
Latvijas ilgtspējīgās attīstības stratēģijā 2030.gadam
DESI indekss, uc.

Ekspertu interviju analīze

Ilze Palmbaha, LR Grāmatvežu asociācijas priekšsēdētāja vietniece
Maira Lāce, SIA HansaTraining, grāmatvede
Andis Gulbis, SIA Fitek, digitālo produktu vadītājs
Ilona Strode, SIA Briox, eksperte digitalizācijas norises jautājumos Igaunijā par e-rēķinu portālu
Guna Paidere, Galvenā valsts notāre
Mārtiņš Prikulis, Valsts kases Klientu apkalpošanas un pakalpojumu attīstības departamenta direktors

Attālinātā darbā nodarbināto aptaujas datu analīze

1016 respondenti, 1000 bijuši nodarbināti attālināti vairāk kā vienu mēnesi
Vismaz 25 gadu veci
Pārstāvēti visi Latvijas reģioni
40% repondentu bija augstākā izglītība

Literatūras analīze

Digitalizācija

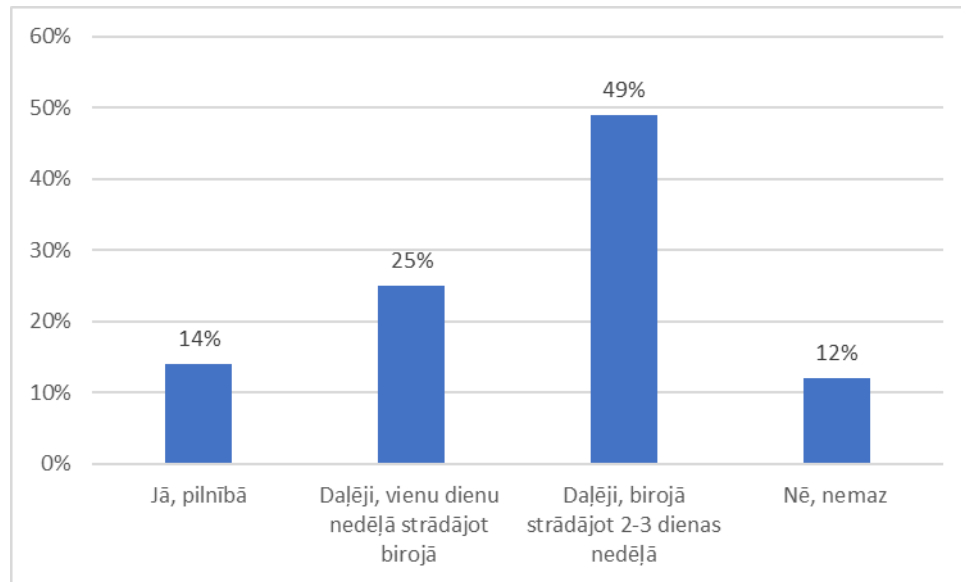
Attālinātais
darbs

Papīra aprites
samazināšana

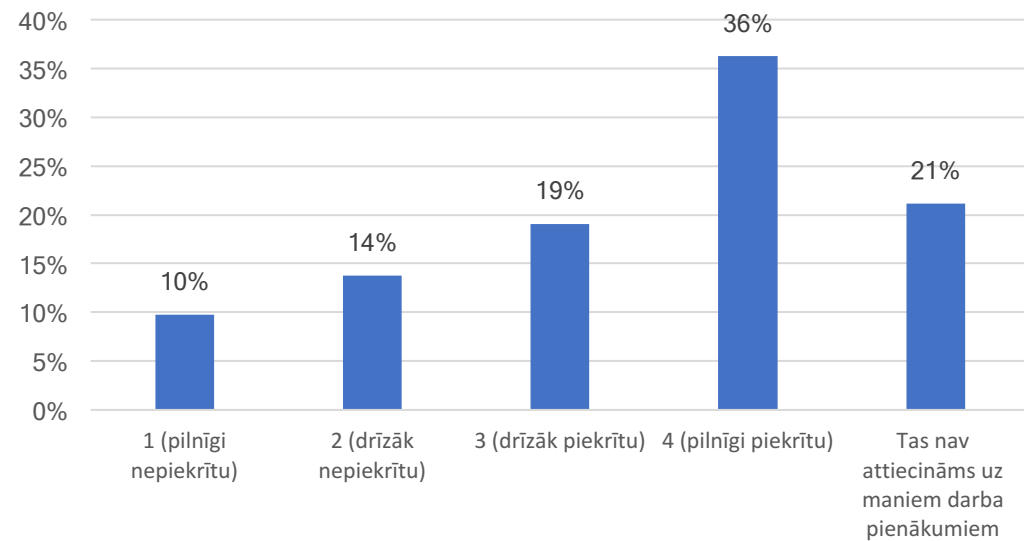
Digitalizācijas attīstība un papīra aprites samazināšana (Mohelska, Sokolova, 2018, Liao, et.al., 2017, Sergi, et.al., 2019, Tvenge, Martinsen, 2018, Bonilla, et.al., 2018)

- **Digitālā transformācija** – digitāli jauninājumi, kas maina, apdraud, aizstāj vai papildina esošos spēles noteikumus organizācijās (Hinings, u.c. 2018)
- Tehnoloģiskās prasmes veicinās **ilgtspējīgas nodarbinātības sasniegšanu** (Sousa, 2018)
- Respondenti atzinuši vēlmi **biežāk strādāt attālināti** pēc Covid-19 pandēmijas beigām (Dolot, 2020)
- Attālinātajā darbā arvien nepieciešamākas kļūs **digitālās prasmes** (Zamfir, 2020)

Digitalizācija, papīra aprites samazināšana, aptaujas rezultāti

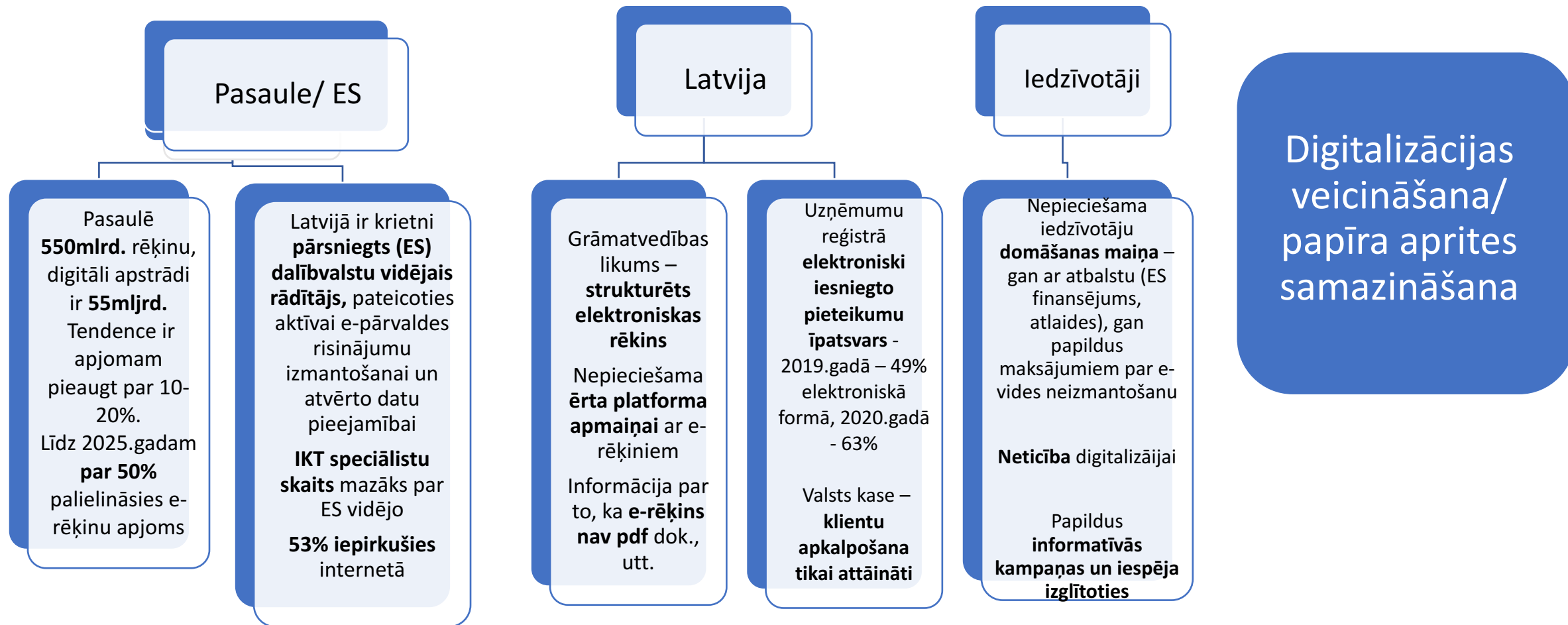

Avots: 2020.gada aptaujas rezultāti, n=378
Respondentu atbildes uz jautājumu "Vai Jūs vēlētos strādāt attālināti"

Avots: 2020.gada aptaujas rezultāti, n=378
Respondentu atbildes uz jautājumu "Samazinājās manis izlietotā papīra apjoms"

Politikas plānošanas dokumentu, normatīvo aktu, ekspertu interviju analīze

Secinājumi

- ➔ **Analizējot esošo ES un LR normatīvo aktu bāzi, nav atrasti būtiski šķēršļi e-komercijas attīstībā. Visi stratēģiskās plānošanas dokumenti atbalsta un veicina digitālās transformāciju procesus Latvijā, līdz ar būtiskas izmaiņas nav nepieciešamas, bet ir svarīgi izstrādājot rīcības plānus paredzēt atbalsta instrumentus uzņēmēju izglītošanai un finansiālus fondus digitālās transformācijas procesu realizācijai tieši MVU sektorā**
- ➔ **Analizējot tehnoloģisko vidi un pieklūstamību, Latvijā ir labi attīstīta maģistrālā piekļuves tīklu sistēma.** Lielākā problēma ir ar uzņēmēju pieklūstamību internetam lauku teritorijās, kur nav attīstīta «pēdējās jūdzes» pieslēgums, kas traucē nelielam skaitam uzņēmēju kvalitatīvi attīstīt e-komerciju un veidot attālinātā darba vietas
- ➔ **Analizējot DESI indeksus, ir redzama būtiska atpalcība pakalpojumu izmantošanas sektorā, kas signalizē par uzņēmēju un iedzīvotāju digitālo prasmju trūkumu.** Tai pat laikā analizējot iedzīvotāju iepirkšanās paradumus, ir iespēja secināt, ka privātpersonu sektorā digitālo prasmju līmenis ir krietni augstāks. Analizējot Latvijas uzņēmēju sniegtos datus par digitālo rīku izmantošanu uzņēmējdarbībā, datu būtiski atšķiras no DESI indeksa datiem, ko apliecina vairāku pētījumu rezultāti, ko veikuši uzņēmumi

Secinājumi

- ➔ Analizējot valsts un pašvaldību sektora sniegtos pakalpojumus uzņēmējiem un iedzīvotājiem – ir radīta labvēlīga vide un esošo pakalpojumu klāsts lai nodrošinātu aktīvu elektronisku dokumentu apriti starp publisko pārvaldi un iedzīvotājiem. Nepieciešama aktīvāka darbība no iestāžu un uzņēmēju puses izmantot radīto vidi. COVID pandēmija būtiski sekmēja elektronisko dokumentu apriti starp publisko pārvaldi un iedzīvotājiem
- ➔ Analizējot uzņēmēju viedokli par e-komercijas izmantošanas iespējām uzņēmējdarbības attīstībā un eksportspējas veicināšanā – lielākais šķērslis ir uzņēmēju izpratnes trūkums par e-komercijas iespējām un izmantošanu dažādās tautsaimniecības jomās un speciālistu trūkums, kas var realizēt digitālo rīku izmantošanu uzņēmējdarbības attīstībā
- ➔ Neskatoties uz to, ka Covid-19 pandēmijas krīzes laikā noteiktas tautsaimniecības nozares samazināja un pilnībā pārtrauca darbību, digitālo parakstu lietošana pieauga par 33% . No 2020.gada janvāra līdz 2021. gada janvārim unikālo lietotāju skaits pieauga par 94%. (LVRTC dati, 2021 janvāris, nav datu par Docobit lietotāju skaitu)

Galvenie izaicinājumi

➔ **Sadarbība starp publisko un privāto sektoru**

- **Aktīvi iedzīvināt esošo normatīvo aktu radītās iespējas digitālās vides izmantošanā un aktivitāšu iekļaušana rīcības plānā**

- jāinformē iedzīvotāji par iespēju izmantot elektronisko dokumentu apriti
- sniežot pakalpojumus jāinformē par eAdreses iespējām un eAdreses reģistrācijas nepieciešamību,

➔ **DESI indeksa rezultātu uzlabošana, statistikas datu pilnveidošana**

- **CSP pilnveidot metodiku datu iegūšanai** (noteikums ka anketu aizpilda uzņēmuma vadītājs vai vadoši speciālisti)
- **UR izveidot uzņēmumu e-pratības indeksu** (sadarbībā ar NVO)

Galvenie izaicinājumi

➔ E-komercijas lietošanas veicināšana

- **Steidzami uzsākt interneta platjoslas projekta II kārtu**, iesaistot pašvaldības telekomunikāciju operatoru problēmu risināšanā ar zemes nomu infrastruktūras izvietojumam (SM)
- **Nākamajā ES finanšu instrumentu plānošanas periodā paredzēt finanšu instrumentus (nelielus grantus) uzņēmumu digitālās transformācijas projektiem**
- **Aktīvi turpināt aktivitātes uzņēmēju un to darbinieku digitālo prasmju un to digitālās transformācijas jautājumu izglītošanā organizējot attālināto apmācību** (VIAA, NVO un LIAA programmas)
- **EM jāpasūtina izglītības iestādēm IT un digitālās transformācijas speciālistu sagatavošanu nākotnes specialitātēs** (digitālais mārketingš, e-komercija, IT drošības speciālisti, IS testētāji, datu analītiķi, mākslīgā intelekta treneri)
- **Popularizēt Latvijas uzņēmēju veiksmes stāstu**, sasniegumus e-komercijas attīstībā, eksporta uzsākšanā
- **EM sadarbībā VID kopīgi sagatavot informatīvu skaidrojošo materiālu par nodokļu un muitas politiku eksportējot preces MVU sektoram**

Paldies!